



Sammanfattande rapport om stödprocesser inom trossamfund med fokus på våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

&

SSTs analys av rapport om stöd processer

Bilaga 7.4 till:

Ökad kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck kopplat till trossamfundens verksamhet

– slutredovisning av regeringsuppdrag A2021/01029

Inom ramen för uppdraget med att öka kunskapen om hedersrelaterade frågor kopplat till trossamfundens verksamhet beställde Myndigheten för stöd till trossamfund en rapport om stödprocesser tillgängliga inom trossamfunden för människor som utsätts för hedersvåld eller våld i nära relationer. Rapporten, tillsammans med en analys upprättad av SST, finns i denna bilaga.



Sammanfattande rapport om
stödprocesser inom
trossamfund med fokus på
våld i nära relationer och
hedersrelaterat våld och
förtryck

Bakgrund och syfte

Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) har i uppdrag att arbeta med att öka kunskapen om hedersrelaterade frågor kopplat till trossamfundens verksamhet samt utforma och genomföra insatser för att öka kunskapen om gällande relaterad lagstiftning.

SST beslutade under våren 2023 att i samarbete med Jämställdhetsmyndigheten genomföra en enklare kvalitativ studie för att få en bättre bild av de stödprocesser som finns idag inom trossamfund i relation till hedersrelaterat förtryck och våld i nära relationer.

Syftet med studie har varit att få en första övergripande bild av vilka stödinsatser man upplever finns idag, var man söker stöd vid utsatthet samt vad man upplever behöver utvecklas.

Metod

Under åren 2017–2022 har ett 100-tal kvinnor från ett 40-tal trosinriktningar deltagit i ledar- och mentorprogrammet Delaktig, Stark och Synlig (DSS). Programmet har utvärderats och fått positiva omdömen bland annat kopplat till den tillit man känner till programmets genomförande och till sammanhanget i stort. Frågor om kvinnors rättigheter i bred bemärkelse inklusive frågor om hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i nära relationer har kontinuerligt diskuterats i programmet tillsammans med inbjudna specialister och gäster.

För att få ut så mycket konkret och relevant information som möjligt i i förstudiefasen gjordes bedömningen att en riktad inbjudan till de drygt 100 kvinnor som tidigare deltagit i DSS var den mest framgångsrika metoden. Kvinnorna som gått DSS kommer från en stor bredd av trossamfund, har utifrån sin medverkan i programmet tidigare diskuterat de aktuella frågorna samt har tillit och förtroende till samverkan inom ramen för programmet. Som ett led i att bygga vidare på denna tillit och samverkan fick Hanna Gerdes,

människorättsjurist och processledare för DSS, i uppdrag att genomföra den intervjubaserade studien.

Genomförande

Denna rapport bygger på det som framkommit vid 9 djupintervjuer med 15 kvinnor från 8 olika trossamfund.

Intervjuerna har främst genomförts som gruppintervjuer, men några intervjuer har även skett enskilt utifrån kvinnornas tillgänglighet tidsmässigt. Alla kvinnor som medverkat i studien har själva anmält sitt intresse att delta och har blivit utlovade anonymitet på personnivå.

I enlighet med den tidiga projektplanen har även sex män med ledande positioner inom olika trossamfund blivit tillfrågade om att medverka i intervjustudien efter att resultatet samlats in från deltagarna i DSS. Två av de tillfrågade har tackat ja till att intervjuas. Båda dessa har i sina yrkesroller arbetat med frågor kopplat till våld i nära relationer samt hedersförtryck i trossamfund.

Samtliga intervjuer har utgått från ett frågebatteri med följande frågor. Utifrån dessa har diskussionen sedan varit fri:

- Finns det insatser i ditt samfund kopplat till våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck? Om ja vad för typ av insatser? Vad tycker du om dom? Om inte - är det något du saknar och varför?
- Vet du och upplever du att andra kvinnor i ditt samfund vet var de ska vända sig när de utsätts för våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck? Om ja – var vänder man sig och känner du tillit till det stöd du då kommer få? Om nej – är det för att kunskap saknas, saknas tillit och vad beror det på?
- Känner du att du kan dina rättigheter och den lagstiftning som finns på området? Beskriv gärna vad du känner att du kan och vad du skulle behöva veta mer om.
- Vad kan förbättras gällande stöd i ditt samfund och i samhället i övrigt upplever du? Beskriv gärna vilka behov du ser i ditt samfund och sammanhang.

Syftet med denna studie är inte att svara på hur stödprocesserna ser ut i ett enskilt samfund. Studien bygger på enskilda intervjuer och kan därmed inte heller ge en heltäckande bild av det arbete som görs inom samfunden. Det är viktigt att understryka att alla svar, tankar och exempel som framkommit under intervjuerna är baserade på enskilda personers kunskap, uppfattning och erfarenheter från helt olika samfund. Svaren skiljer sig därför åt baserat på både vilket samfund man är engagerad i och vart i landet man är verksam.

Samtidigt visar studien på vissa erfarenheter och upplevelser hos de intervjuade kvinnorna som återkommer i princip oavsett vilket trossamfund man är verksam inom. Tillsammans bildar dessa upplevelser ett mönster som kan utgöra ett värdefullt bidrag till utformning av framtida insatser, och vidare ett underlag för eventuella framtida kvantitativa studier.

Resultat av studien

Resultaten från studie sammanfattas och redovisas utifrån följande tre frågeställningar: vad för insatser finns idag, vad beror nuläget på och vad bör göras? Resultatet utgår helt från de intervjupersonernas egna tankar, analyser och förslag på åtgärder. Under samtliga frågeställningar bifogas även ett antal anonymiserade citat för att mer konkret belysa och exemplifiera några av de tankar som intervjupersonerna delat.

Vad för insatser finns kopplat till våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inom samfunden idag?

En nästintill samstämmig bild bland de som deltagit i denna studie är att det idag saknas ett strukturerat och systematiskt arbete inom trossamfunden gällande våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. I den mån insatser inom området förekommer så handlar det ofta om insatser som sker och anordnas i sidoverksamheter som exempelvis de kvinnoförbund eller ungdomsförbund som är knutna till en viss trosinriktning. Dessutom handlar det oftast om enskilda punktinsatser. Några av intervjupersonerna berättar att de

bjudit in föreläsare och experter till fysiska eller digitala medlemsträffar för att synliggöra och kunskapshöja kring frågorna.

I vissa samfund har man försökt inleda samtal med kommunen om kompetensutveckling kopplat till våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck eller påbörjat samarbete med enskilda advokater för stöd och rådgivning. Många av intervjupersonerna beskriver även hur enskilda eldsjälar försöker stödja ideellt om de får information om att någon är utsatt för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck. Det mesta som sker är således mycket personberoende. Inom något enstaka samfund finns det gryende ambitioner att ta fram policydokument kopplat till frågorna.

Två samfund sticker ut i sammanhanget – Svenska Kyrkan och ett av de muslimska samfunden.

Deltagaren som intervjuats från det muslimska samfundet beskriver att man samverkar med kommunen & Svenska Kyrkan, och att där man bland annat anställt en imam på heltid för att arbeta med frågor kopplat till "konflikter i familjen". Exakt hur arbetet går till framkomgår dock inte i mer detalj och vi har inte heller inom studie lyckats etablera kontakt i för vidare intervju med den person som omnämns som ansvarig för frågorna.

Inom Svenska Kyrkan beskriver flera av intervjupersonerna att det finns ett systematiskt arbete kopplat till våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Svenska Kyrkan har en linje med en jourhavande präst som man kan ringa eller chatta med under större delen av dygnet. I församlingarna finns diakoner som får utbildning kring frågorna och som kan hjälpa till när kontakt behöver tas med socialtjänst, hälso- och sjukvård eller polis. Inom Svenska Kyrkan finns en webbshop med skrifter och material för personal som vill fortbilda sig och det anordnas även särskilda insatser riktat till män som vill arbeta med sin våldsamhet.

Några röster om nuläget:

”Det finns ingen funktion för sånt här egentligen. Man löser det i familjen. Det finns ingen med tydligt ansvar för detta och vi bor på så många olika platser. Blir man utsatt kan man nog vända sig till kvinnoorganisationen. Inom vår tro försöker man lösa saker internt innan man går till polis, socialtjänst och andra aktörer. Men det finns en ändring med generationer. Vi försöker göra kvinnor medvetna om att det finns hjälp att få här i Sverige”.

”Vi har inget stöd kring det här centralt. Och inte heller hört att det finns lokalt. Men templet är vår fasta punkt och det skulle behövas utbildning för nyckelpersoner – kanske även munkarna”.

”Vi är en stängd grupp. Det finns våld hos många av oss som kommer till Sverige, det finns så mycket frustration, präster byts ut och man kan inte språket eller samhället. Men det finns inga insatser. Jag vet inte en enda kvinna som varit i kontakt med prästen och sen blivit hänvisad till en kvinnojour. Prästerna behöver utbildning. Det borde vara en standard.”

”Det här är bra för det sätter igång tankarna om allt som inte finns och sånt vi borde göra”

”Våra diakoner har utbildning. Men jag tror det är en klassfråga. Högutbildade söker på nätet och vänder sig till socialtjänsten kanske. Men när man inte har pengar är det stigmatiserande. Precis som med våld i nära relationer. Då kanske man vänder sig till kyrkan men det beror nog på nätverket man har.”

”Det finns våld överallt. I hemmet och i samhället. Vi har inga insatser kopplade till det och vi har ej belyst problemet. Det finns ingen som har det på sitt bord. Men man bör inte lägga detta på kvinnors axlar. Man bör utbilda imamerna.”

”Det finns inget systematiskt arbete för kvinnor som är våldsdrabbade. Vi har 200 präster men de har ej studerat dessa frågor. Vi behöver satsa mer på det”.’

Vad beror nuläget på?

Intervjupersonerna har delat många tankar kring orsaker till att det idag inte finns så många insatser kopplade till våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck inom samfunden.

Flera av intervjupersonerna lyfter att det råder en tystnadskultur inom deras eget samfund som till viss del förhindrar och försvårar arbetet med dessa frågor. Frågorna anses vara av mycket privat karaktär och det finns skam och stigma kopplat till att prata om dem mer öppet. Fler av intervjupersonerna lyfter att det inom deras eget samfund råder stora skillnader för hur mottaglig man är för att tala om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. En av orsakerna till detta beskrivs vara att samfunden har många medlemmar som migrerat till Sverige under olika tidsperioder och från länder med olika rättsordningar och värdesystem.

En del av intervjupersonerna upplever att de religiösa ledarna är en bidragande faktor till att tystnadskultur råder. Man lyfter att de religiösa ledarna är utbildade i andra länder och ser som sin främsta uppgift att värna de religiösa föreskrifterna och familjen. Flera av intervjupersonerna understryker dock att positiva förebilder bland religiösa ledare kan vara hela avgörande för förändring och att det handlar om arbetsbelastning och kunskapsbrist snarare än aktivt motstånd mot att arbeta med dessa frågor.

Några av intervjupersonerna lyfter att de gånger som större insatser skett i deras samfunden så har det alltid varit reaktivt. Man agerar först efter att något gått fel.

En faktor som lyfts av nästan samtliga intervjuade är att bristen på kunskap gör det svårt att adressera frågorna. Man vet helt enkelt inte var man ska börja och hur man ska samtala kring våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Man saknar kunskap om hur man bygger upp ett systematiskt arbete. Samtliga intervjuade efterfrågar mer kunskapshöjande insatser.

Enligt flera av intervjupersonerna gör bristen på personer inom det egna samfundet med ett tydligt ansvar för dessa frågor det svårt att komma vidare. De flesta har helt enkelt inte kännedom om vart man kan vända sig för skydd och stöd i samhället och i de fall man har

kännedom om detta så kan förtroende för polis och socialtjänst saknas. Flera av de intervjuade lyfter att utbildningsnivå samt hur länge man varit i Sverige är avgörande faktorer för om man söker hjälp externt utanför samfunden eller inte.

Några röster om orsaker:

”Vi har en stor utmaning eftersom personer kommer vid olika tidpunkter så det blir en intern krock även hos oss. En krock mellan oss som varit här ett tag och de som är nya. Det krävs stora insatser”.

”Vi har en tystnadskultur. Under senaste tiden har jag själv mognat och börjat med samtalsgrupper i kvinno föreningen men det är svårt med familjefrågor. Man håller det under ytan. De kan komma upp att ens dotter blir slagen och sen samtalar vi om det kan accepteras. Vi försöker sprida information men det finns en oro att bli utfrusen”

”Det finns mycket. Man kan få kommentarer när man umgås med någon som är skild. Men jag ser en förändring. Nu kan man även höra kommentarer att man tar hand om sina barn på ett mer ansvarsfullt sätt om man lämnar”.

”Många kvinnor vågar inte prata för det är skamligt. Man söker inte hjälp utan stannar. Kvinnor berättar för varandra i hemlighet för man vill inte avslöja vad som händer i familjen. Man vet inte om det finns en kvinnojour eller så är man rädd att kvinnojouren är en del av socialtjänsten”.

”Jag upplever en stor intern tillit. Många diakoner hjälper att kontakta polis och socialtjänst. Men vi får också ta del av berättelser om stor besvikelse i kontakten med socialtjänst och polis. Många drar sig ur för de orkar inte.”

”Det behöver bli mer systematiserat. En präst beskrev att de är första frågan han ställer. Men finns våld så måste man börja där – inte i parterapi.”

”Vår kyrka finns i hela världen. Våra medlemmar kommer från hela världen. Jag har upplevt stora skillnader på hur mycket man accepterar själv. En del kvinnor lever i tron att man ska härda ut. Man har olika idéer var gränsen går.”

”Det är svårt att identifiera hedersrelaterat våld om man saknar kunskap. Vore bra med ökad kunskap. Vi behöver synliggöra det”.

”Vi har mycket press på oss i dessa frågor. Vi har behövt anställa en person på heltid som kan arbeta med dessa frågor. Det är en stor kostnad för oss och en stor fråga just nu är hur vi ska gå vidare. Behovet finns och är stort. Vi tittar på andra som Svenska Kyrkan. Hur jobbar dom?”

”I min generation finns mycket ”kamouflerade heder”. Det finns i kulturen och den finns kvar men inte lika starkt som jag har upplevt nu i nästa generation”.

” Det där känns som hos oss på en liten ort. Det är mycket social kontroll”.

Vad bör göras?

Bland intervjupersonerna i denna studie fanns det många konstruktiva idéer och förslag på vad som borde göras framåt. Samtliga lyfter behovet av kompetenshöjande insatser inom flera olika områden. Det råder dock olika uppfattningar bland intervjupersonerna om vem inom samfunden dessa insatser bör riktas mot och om de bör ske enskilt eller i samarbete med andra trossamfund.

Flera av intervjupersonerna lyfter att det bör finnas en tydlig kontaktperson inom varje samfund som kan ha ett formellt ansvar för dessa frågor och som kan agera som brobyggare gentemot det offentliga.

Flera av de intervjuade anser att staten har ett stort ansvar om detta arbete ska prioriteras inom samfunden. Det framkom flera förslag på att medel till samfunden bör villkoras med att man kan visa ett aktivt arbete för att motverka våld i nära relationer och hedersrelaterat

våld och förtryck. Det lyftes även att det kan finnas individuell medvetenhet men att de som sitter i maktpositioner nästan uteslutande är män och att de inte fokuserar på frågorna.

En del av de intervjuade anser att man måste arbeta med mer uppsökande verksamhet för att säkerställa att enskilda känner till sina rättigheter.

Några röster om vad som bör göras:

”Jag saknar utbildning kring vad man ska hänvisa till för insatser i samhället och hur vi gör det på ett säkert sätt så våldet inte eskalerar. Det är även viktigt att veta hur vi ska tala om hederskultur och dess olika aspekter – inte bara i relation till män utan även i relationen mellan kvinnor. Man kan även bli trakasserad av andra kvinnor”.

”Vi måste hålla utbildningarna externt. Det kommer många fler om vi inte är i kyrkan. Jag skulle aldrig våga köra i våra egna lokaler för då kommer jag bli anklagad för att försöka förstöra om jag tex uppmuntrar en kvinna att ta körkort före sin man för att få frihet”.

”Vi behöver mer kunskap om lagar, om hur socialtjänsten fungerar, om hur långa köerna är, Vi möter så många människor. Vi behöver utbildas så vi kan stödja andra”.

”Jag skulle vilja ha mer utbildning även om förövarna faktiskt, om varför man utövar våld, hur man kan samtala med den som är en del av att utöva våldet eller är en del av hederskulturen”.

”Kanske behövs det mer uppsökande verksamhet som med sorgegrupper där man möter upp hemma. Eller när man ser någon som mår dåligt bör man ta kontakt. Eller ha en lapp så man vet var man kan höra av sig sen som tex jourhavande präst i kyrkan. Kanske kan man lära och arbeta bredare över samfunden?”

”Vi skulle behöva utbildningar för personer med ansvar som präster och diakoner men även information till medlemmar om deras rättigheter.”

”Det behövs någon som är ansvarig i varje samfund och ger stöd i dessa frågor. Det borde vara ett krav från staten”.

”Utse en person med ansvar för dessa frågor som kontaktpunkt. Utbilda dom tillsammans med religiösa ledare för att ha både expertkunskap och för att visa att det är viktigt och sanktioneras av religiösa ledare”.

”Det behövs mer arbete på både stifts- och församlingsnivå för att medvetandegöra. Om våld i nära relationer, om hedersrelaterat våld och hur de relaterar. Problemet är att mottagligheten är låg i våra kyrkor. Det behövs kanske någon form av visselblåsarfunktion på hemsidan.”

”Det behövs en systematik. Och en person med ansvar för dessa frågor som alla kan vända sig till. En person med förtroende hos medlemmar och en brobyggare mot det offentliga samtidigt”.

”Det behövs mer utbildning till framför allt munkar och andra nyckelpersoner. Kommer man från ett annat land är det enklaste att komma till templet. Och det skulle behövas mer tryckt information om sådant här som man kan hitta i templet. Det känns som ett ständigt pågående arbete men det behövs först utbildning”.

”Prästen behöver få utbildning – det borde vara standard för alla som kommer från andra platser”.

”Man lägger för stort ansvar på imamer och präster – det är att addera för mycket på en person. En kontaktperson borde vara någon utanför församlingen. En oberoende person. Men det behövs förbättring hos socialtjänsten och polisen – det saknas tillit till dom idag”.

”Präster har totalt tystnadsplikt och är därför inte rätt person att arbeta med. De kan höra att någon blir misshandlad och inte göra något. Det behövs andra inom kyrkan som kan vara ett stöd här”.

”Vi har ett kunskapsglapp kring detta. Hur pratar man om dessa frågor, var söker man hjälp? Våra medlemmar har förtroende så det handlar mest om att öppna diskussionen. Vi har inte belyst problemet”.

”Man kan kanske kolla på hur man byggt upp strukturer i annat säkerhetsarbete?”

”Barnskyddsfrågorna är tvingade och därför fungerar det. Funkar inte med saker som är frivilliga att arbeta med internt. Det vore rimligt att göra det obligatoriskt på ett eller annat sätt – inte minst när det gäller statsbidrag vore det rimligt”.

”Det vi lär ut idag är att om någon i en biktsituation berättar att hon blir slagen får man ej uppmuntra henne att gå tillbaka till mannen. Men tror inte sånt ingår i utbildningen och få är ens utbildade i Sverige”.



ANALYS AV:

Rapport om stödprocesser inom trossamfund med fokus på våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Inom ramen för uppdraget att arbeta med att öka kunskapen om hedersrelaterade frågor kopplat till trossamfundens verksamhet har Myndigheten för stöd till trossamfund beställt en enklare kvalitativ rapport för att få inblick i vilka stödprocesser som finns tillgängliga inom trossamfunden för människor som utsätts för hedersvåld eller våld i nära relationer. I denna analys presenteras dels en sammanfattning av den lägesbild som framkommer i rapporten, dels en behovsanalys om de stödfunktioner och resurser som skulle kunna tillföras för att arbetat inom trossamfunden ska utvecklas.

Det bör noteras att svarsgruppen bestått 15 kvinnor från 8 samfund, samt två män som på ett eller annat sätt arbetar med frågor kopplade till utsatthet. Det är alltså inte en heltäckande bild som redogjorts för. Myndigheten för stöd till trossamfund finner dock att rapporten beskriver situationen såsom den ser ut i många trossamfund oberoende av trosinriktning.

NULÄGESBILD

Med undantag för ett fåtal trossamfund så saknas det generellt tydliga eller tillräckliga stödfunktioner för utsatta inom trossamfunden. Det innebär dock inte att vilja saknas eller att inga ansträngningar gjorts inom flera samfund. Det finns flera exempel där föreläsare och experter bjudits in till olika samfund för att prata om frågorna.

Sådana insatser sker dock ofta i olika former av sidoverksamheter, t.ex. kvinnoförbund eller ungdomsförbund knutna till samfunden. I vissa sammanhang finns individer som försöker stötta utsatta, men dessa insatser är ideella och personberoende.

Ett hinder mot att kunna arbeta mer aktivt med frågorna är att resurser ofta saknas för att på ett systematiskt sätt införa långvariga och hållbara processer som inte är personberoende.

Här bör noteras att Svenska kyrkan sticker ut med tydliga stödfunktioner och strukturer. Att det förhåller sig på det viset är inte förvånande givet de ekonomiska resurser som man förfogar över. Möjligen kan även en lång tradition av systematisk diakonalt arbete vara en bidragande faktor.



FÖRSLAG PÅ LÖSNINGAR

RELIGIÖSA LEDARE OCH LEDARE INOM TROSSAMFUNDEN

Den kvalitativa rapporten beskriver att det ofta finns en tystnadskultur där en bidragande faktor kan vara att religiösa ledare är utbildade i länder där fokus på jämställdhetsfrågor och utsatthet saknas. Samtidigt finns det ett stort förtroendekapital för religiösa ledare inom trossamfunden. Detta innebär att religiösa ledare har möjlighet att bidra till att ändra rådande uppfattningar.

Myndigheten för stöd till trossamfund har tidigare erfarenhet av att anordna kompetensutvecklingskurser för samfundsledare, bland annat inom frågor såsom familjerätt och föreningsjuridik. Sådana kurser, med särskilt fokus på jämställdhetsfrågor och samhällets stödfunktioner för våldsutsatta, skulle kunna bidra till att förändra attityder bland samfundens medlemmar.

Viktigt att poängtera i sammanhanget är dock att långt ifrån samtliga samfund har anställda religiösa ledare. Många samfund består av många olika typer av församlingar. De större församlingar har ofta tillräckliga ekonomiska resurser för att anställa samfundsledare av någon typ, men det inte är ovanligt att det i mindre församlingar är lekmän som har rollen som religiös ledare. Dessa religiösa ledare har ofta en annan heltidssysselsättning vid sidan om samfundslivet, vilket ofta innebär praktiska svårigheter att närvara på dessa olika kurser eftersom det ska kombineras med arbetsliv, privatliv och ideellt engagemang.

Även andra ledare inom samfunden, d.v.s. sådana som inte har en religiös funktion, skulle kunna bidra till förändringar av attityder och skulle därför kunna ha nytta av den typ av kurser som nämnts ovan. Emellertid gäller ofta samma typer av utmaningar för dem som nämnts ovan för religiösa ledare.

Myndigheten för stöd till trossamfunden anordnar sedan ett antal år tillbaka kurser riktade mot kvinnor i syfte att ge dem verktyg att öka sin delaktighet och synlighet i trossamfunden. Dessa är värdefulla jämställdhetsinsatser för vilka efterfrågan är fortsatt stor. SST anser därför att ytterligare resurser bör tillskjutas för denna typ av satsningar, för att på så vis ytterligare stärka jämställdhetsarbetet inom trossamfunden.

Framtida jämställdhetsinsatser och befintliga kompetensutveckling inom fältet riktade mot kvinnor bör alltså utvidgas. Dessa bör därutöver kompletteras med insatser riktade mot övriga ledare inom trossamfunden. Såväl de män och kvinnor som sitter på ledande positioner samt de som har informell makt och de som utgör gruppen medlemmar och betjänade bör nås av framtida insatser.



KUNSKAPSBRISTER

I rapporten framkommer att bristen på kunskap bidrar till att göra det svårare att hantera frågorna kring våldsutsatthet. Det saknas kunskap om hur man kan arbeta kring dessa frågor, om vilka stödfunktioner som finns i samhället, och om vad som utgör brottsliga handlingar där polis måste kopplas in. Kunskapshöjande insatser är efterfrågade av intervjupersonerna.

Här kan tänkas att regelbundna punktinsatser i form av exempelvis webinarier/seminarier anordnade av en part som åtnjuter trossamfundens förtroende kan bidra till ändrade attityder i längden.

Det är även möjligt att material som är anpassat till målgruppen skulle kunna vara till hjälp. Vid framtagningen av sådant material bör målgruppens förutsättningar beaktas, såsom språklig tillgänglighet, bakgrundskunskaper och form av media som används. Myndigheten för stöd till trossamfunds erfarenhet är att minoriteter inte alltid nås av traditionella informationsinsatser där exempelvis webbsidor eller broschyrer nyttjas. Sådana medier har tidigare använts men inte alltid nått fram. Istället kan exempelvis erfarenheter från myndighetsgemensamma insatser under pandemin vara användbara att dra lärdom från, där information paketerades i format som med enkelhet kunde spridas i mobila enheter. Förutom den digitala paketeringen kan det också vara av intresse att fokusera på avsändaren av informationen.

FÖRTROENDEBRIST

I vissa fall är det brist på förtroende för det allmänna som ligger till grund för att de inte nyttjar samhällets stödfunktioner snarare än kunskapsbrist. Myndigheten för stöd till trossamfund noterar att många av samfundens medlemmar och betjänade härstammar från länder där förtroendet för myndigheter från början är svagt, vilket kan vara en uppfattning man bär med sig även i Sverige. Även sådant man hört eller uppfattat från andra individer eller på sociala medier skulle kunna vara en bidragande faktor. Exempelvis skulle den desinformationskampanj som riktats mot svensk socialtjänst kunna utgöra en sådan bidragande orsak till att människor som är våldsutsatta inte vågar närma sig samhällets stödfunktioner, då man fruktar att man istället för att få hjälp får sina barn omhändertagna.

Från samtal med företrädare och betjänade noterar SST även att upplevda erfarenheter i Sverige lyfts fram som bidragande faktorer till att förtroendet för samhällets stödfunktioner tryter. Upplevd rasism, stigmatisering, misstänkliggörande, eller på annat sätt bemötande som skadar förtroendet för det allmänna kan bidra till att tilliten hos minoriteter för samhällets stödfunktioner och intentioner ifrågasätts.



Förtroendeingivande insatser i kombination med kunskapshöjande insatser, såsom exempelvis dialog mellan polis, socialtjänst eller kvinnojourer, och samfund, församlingar eller andra delar av civilsamhället, skulle kunna ha positiva följd effekter på flera samhällsområden, däribland arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

INTERN DYNAMIK

I rapporten framkommer det att det kan råda skillnader i attityder inom samfund mellan de som befunnit sig i Sverige under en längre tid och de som anlant vid senare tidpunkter. Här kan olika värde- eller normsystem stötas mot varandra.

Att organisationer/sammanslutningar över tid upplever en dynamik mellan de som önskar se förändringar och de som önskar behålla status quo är välkänt fenomen. Detta belyses dock än mer i sammanhang där individer bär med sig erfarenheter från olika värdesystem.

Även här kan kompetensutvecklingskurser om hur man som samfundsledare kan navigera i frågor som rör dynamiken mellan förändring och tradition vara till nytta.

INTERNA STRUKTURER

Intervjupersonerna uppger att interna strukturer saknas för att hantera frågor om våldsutsatthet. Vissa uttrycker exempelvis en önskan om en dedikerad kontaktperson eller en verksamhetsutvecklare med fokus våldsutsatthet. Andra menar att statsbidraget bör villkoreras med krav på sådana funktioner.

Myndigheten för stöd till trossamfund noterar att många av samfunden drivs av ideellt engagerade. Det ekonomiska statliga stöd som idag finns tillgängligt för trossamfunden är inte riktade mot denna typ av insatser och de generella stöden är inte tillräckligt för att samfunden aktivt ska kunna arbeta med dessa frågor inom ramen för befintliga strukturer för verksamheten.

Det saknas alltså resurser som skulle kunna möjliggöra ett långsiktigt hållbart arbete för att upparbeta strukturer för att hantera frågor rörande utsatthet för hedersvåld och våld i nära relation. Sådana resurser skulle exempelvis kunna användas för interna kunskapshöjande insatser riktat till olika målgrupper inom samfunden, såsom kunskap om vad som utgör våld och vart man kan vända sig vid behov av stöd och hjälp utifrån sin våldsutsatthet. Det skulle också kunna användas till att mer långsiktigt arbeta med att få in dessa frågor i befintlig struktur med hjälp av funktioner inom samfunden på sätt som är förenligt med respektive organisationskultur.

